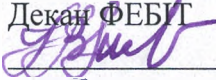

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет екологічної безпеки, інженерії та технологій
Кафедра екології

УЗГОДЖЕНО
 Декан ФЕБІТ

 Ірина МАТВЄЄВА
 « 03 » 03 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Проректор з навчальної роботи

 Анатолій ПОЛУХІН
 « 06 » 03 2023 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Європейська інтеграція екологічних стандартів для цивільної авіації
в контексті сталого розвитку»

Освітньо-професійна програма: «Екологія та охорона навколишнього середовища»

Галузь знань: 10 «Природничі науки»

Спеціальність: 101 «Екологія»

Форма навчання	Сем.	Усього (год. / кредитів ECTS)	ЛКЦ	ПРЗ	Л.З	СРС	ДЗ / РГР / К.р	КР / КП	Форма сем. контролю
Денна	8	120 / 4,0	30	30	–	60	–	–	диф.залик – 8с.
Заочна	8,9	120 / 4,0	6	6	–	108	К.р.–9с	–	диф.залик – 9с.

Індекс: НБ-3-101/21 - 3.15

Індекс: НБ-3-101з/21 - 3.15

Робочу програму навчальної дисципліни «Європейська інтеграція екологічних стандартів для цивільної авіації в контексті сталого розвитку» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Екологія та охорона навколишнього середовища», навчальних та робочих навчальних планів №НБ-3-101/21, №РБ-3-101/22 та №НБ-3-101з/21, №РБ-3-101з/22 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 101 «Екологія» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробили:

доцент кафедри екології, к.т.н. _____ Черняк Л.М.

професор кафедри екології, д.т.н. _____ Тихенко О.М.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри освітньо-професійної програми «Екологія та охорона навколишнього середовища», спеціальності 101 «Екологія» - кафедри екології, № 16 від « 28 » 12 2022 р.

Гарант освітньо-професійної програми _____ Радомська М. М.

Завідувач кафедри _____ Дудар Т.В.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету екологічної безпеки, інженерії та технологій, протокол № 6 від « 10 » 02 2023 р.

Голова НМРР _____ Гроза В.А.

Рівень документа – 3б
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник

Система менеджменту якості.
Робоча програма
навчальної дисципліни
«Європейська інтеграція екологічних
стандартів для цивільної авіації в контексті
сталого розвитку»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 10.02.03-01-2022

стор. 2 з 14

Робочу програму навчальної дисципліни «Європейська інтеграція екологічних стандартів для цивільної авіації в контексті сталого розвитку» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Екологія та охорона навколишнього середовища», навчальних та робочих навчальних планів №НБ-3-101/21, №РБ-3-101/22 та №НБ-3-101з/21, №РБ-3-101з/22 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 101 «Екологія» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробили:

доцент кафедри екології, к.т.н. _____ Черняк Л.М.

професор кафедри екології, д.т.н. _____ Тихенко О.М.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри освітньо-професійної програми «Екологія та охорона навколишнього середовища», спеціальності 101 «Екологія» - кафедри екології, № 16 від «28» 12 2022 р.

Гарант освітньо-професійної програми _____ Радомська М. М.

Завідувач кафедри _____ Дудар Т.В.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету екологічної безпеки, інженерії та технологій, протокол № 6 від «10» 02 2023 р.

Голова НМРР _____ Гроза В.А.

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Врахований примірник

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	5
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля	5
2.3. Тематичний план	7
2.4. Контрольна (домашня) робота (ЗФН).....	8
2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи	8
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	8
3.1. Методи навчання	8
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	8
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет	8
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	9

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Європейська інтеграція екологічних стандартів для цивільної авіації в контексті сталого розвитку»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.02.03-01-2022
		стор. 4 з 14	

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Європейська інтеграція екологічних стандартів для цивільної авіації в контексті сталого розвитку» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце дисципліни в системі професійної підготовки фахівця. Дана навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в галузі природничих наук.

Метою навчальної дисципліни «Європейська інтеграція екологічних стандартів для цивільної авіації в контексті сталого розвитку» є навчання студентів основам теорії та методам сталого розвитку авіаційної галузі з урахуванням європейського досвіду впровадження екологічних стандартів для підприємств цивільної авіації.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- виховання високого почуття відповідальності за забезпечення екологічної безпеки довкілля;
- комплексне урахування механізмів реалізації сталого розвитку на підприємствах цивільної авіації;
- розуміння механізмів інтеграції європейських екологічних стандартів для підприємств авіаційної галузі.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна:

ПРН 03. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.

ПРН 07. Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду.

ПРН 08. Уміти проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень.

ПРН 22. Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля.

ПРН 23. Демонструвати навички впровадження природоохоронних заходів та проектів.

ПРН 26. Брати участь у розробці та реалізації природоохоронних заходів, спрямованих на підвищення рівня екологічної безпеки підприємств авіаційно-космічної галузі.

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

ЗК 03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ФК 14. Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

ФК 18. Здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю.

ФК 23. Здатність до використання сучасних інформаційних ресурсів для екологічних досліджень.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Європейська інтеграція екологічних стандартів для цивільної авіації в контексті сталого розвитку»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.02.03-01-2022
		стор. 5 з 14	

ФК 27. Здатність до участі в організації та реалізації природоохоронної діяльності підприємствами авіаційно-космічної галузі.

1.4. Міждисциплінарні зв'язки. Дана дисципліна базується на знаннях таких дисциплін, як «Загальна екологія та неоекологія», «Сталий розвиток України», «Екологія, авіація, космос», «Екологічна безпека», «Організація управління в природоохоронній діяльності», «Нормування антропогенного навантаження на довкілля», та є базою для вивчення подальших дисциплін, а саме: «Екологічний аудит та екологічний контроль», «Відновлення порушених екосистем», «Екологічна стандартизація та сертифікація», «Медико-екологічні аспекти авіатранспортної галузі» та інших.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з двох навчальних модулів, а саме:

– навчального модуля № 1 «Європейські екологічні ініціативи, стандарти та передовий досвід регулювання глобальних та локальних екологічних проблем цивільної авіації»;

– навчального модуля № 2 «Аналіз сталих підходів та кращих європейських практик для забезпечення сталого розвитку авіації», кожен з яких є логічною завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля

Модуль № 1 «Європейські екологічні ініціативи, стандарти та передовий досвід регулювання глобальних та локальних екологічних проблем цивільної авіації».

Інтегровані вимоги модуля №1:

знати:

- сутність та загальна характеристика екологічної політики Європейського союзу;
- екологічний вимір євроінтеграції України;
- євроінтеграційні процеси у сфері цивільної авіації.

вміти:

- оцінювати досвід впровадження екологічних стандартів європейськими країнами на для підвищення рівня екологічної безпеки територій прилеглих до авіапідприємств;
- проводити аналіз європейських стандартів різних країн Євросоюзу та інтегрувати його для розвитку екологічної безпеки техногенних підприємств нашої країни.

Тема 1. Нормативно правова база та історія формування стратегії сталого розвитку у Європі та світі.

Основні етапи формування поняття сталого розвитку у Європі та світі. Формування цілей сталого розвитку. Політики ЄС щодо постановки та втілення цілей сталого розвитку. Нормативна база та стандарти екологічної безпеки цивільної авіації в країнах Європейського Союзу.

Тема 2. Європейські виміри сталого розвитку.

Коротка характеристика ЄС. Інституції ЄС у сфері охорони природи та екологічної безпеки. Стратегія сталого розвитку ЄС.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Європейська інтеграція екологічних стандартів для цивільної авіації в контексті сталого розвитку»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.02.03-01-2022
		стор. 6 з 14	

Тема 3. Сутність та загальна характеристика екологічної політики Європейського Союзу.

ЄС та його компетенція в галузі охорони навколишнього природного середовища. Програми дій з охорони навколишнього середовища.

Тема 4. Міжнародне співробітництво європейських держав з регулювання глобальних та локальних екологічних проблем та забезпеченні сталого розвитку авіації.

Етапи становлення екологічної політики Європейського союзу (ЄС). Європейська екологічна політика та її місце в міжнародному контексті. Основні регіони екологічної євро політики. Екологічні проблеми країн ЄС та шляхи їх вирішення.

Тема 5. Екологічний вимір євроінтеграції України.

Екологізація законодавства в рамках Угоди про асоціацію. Євроінтеграційні процеси у сфері цивільної авіації. Концепція сталого розвитку авіації України. Підходи до трансформації європейського досвіду в українські екологічні стандарти в цивільній авіації шляхом гармонізації.

Модуль № 2 «Аналіз сталих підходів та кращих європейських практик для забезпечення талого розвитку авіації».

Інтегровані вимоги модуля №2:

знати:

- фактори навколишнього середовища, які впливають на роботу авіапідприємств з урахуванням вимог екологічних стандартів;
- механізми реалізації європейського досвіду впровадження екологічних стандартів на підприємствах авіаційної галузі в Україні;
- переваги та недоліки європейської інтеграції екологічних стандартів для цивільної авіації в контексті сталого розвитку.

вміти:

- застосовувати європейські механізми сталого розвитку для підприємств цивільної авіації;
- аналізувати основні переваги європейської інтеграції екологічних стандартів для забезпечення екологічної безпеки авіаційних підприємств в Україні.

Тема 1. European Green Deal: стратегічні рішення та механізми досягнення кліматичної нейтральності 2050.

Основні засади Паризької Угоди та European Green Deal в контексті пошуку стратегічних рішень та механізмів досягнення кліматичної нейтральності.

Тема 2. Транспортна складова Угоди про асоціацію.

Ініціатива «Єдине європейське небо». Передумови підписання Угоди про спільний авіаційний простір. Стан підписання та імплементації угоди про Спільний Авіаційний Простір (САП). Підходи, що застосовуються до імплементації директив. Основні здобутки імплементації угоди в сфері транспорту. Національна транспортна стратегія України.

Тема 3. Стратегія низьковуглецевого розвитку України до 2050 року. Програма CORSIA.

Стратегія низьковуглецевого розвитку України до 2050 року. Закон України про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів. Впровадження європейського досвіду реалізації стратегії екологічної безпеки цивільної авіації в Україні. Програма CORSIA.

Тема 4. Розроблення та впровадження системи екологічного управління в авіаційній галузі згідно з ISO 14001

Рекомендації щодо розроблення та впровадження системи екологічного управління згідно з ISO 14001:2015 (ДСТУ ISO 14001:2015) загальні рекомендації. Введення

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Європейська інтеграція екологічних стандартів для цивільної авіації в контексті сталого розвитку»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.02.03-01-2022
		стор. 7 з 14	

концепції сталого розвитку та ключових методів сталого розвитку цивільної авіації в локальному та глобальному масштабах.

Тема 5. Концепція сталого розвитку авіації. Дослідження цілей сталого розвитку та комплексних заходів, які можуть сприяти зменшенню впливу цивільної авіації на навколишнє середовище на локальному та глобальному масштабах.

Тема 6. Нормативи екологічної безпеки цивільної авіації в умовах євроінтеграції.

Екологічна безпека аеропортів. Національна та міжнародна нормативно-правова база для регулювання якості атмосферного повітря аеропортів. Нормування забруднення атмосферного повітря при експлуатації об'єктів цивільної авіації (інструменти для декарбонізації авіаційного транспорту).

2.3. Тематичний план.

№ пор.	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС
Модуль №1 «Європейські екологічні ініціативи, стандарти та передовий досвід регулювання глобальних та локальних екологічних проблем цивільної авіації»									
1.1	Нормативно правова база та історія формування стратегії сталого розвитку у Європі та світі.	8 семестр				8 семестр			
		8	2	2	4	9	2	–	7
1.2	Європейські виміри Сталого розвитку.	14	2 2	2 2	6	9	2	–	7
1.3	Сутність та загальна характеристика екологічної політики Європейського Союзу.	12	2	2 2	6	4	–	–	4
1.4	Міжнародне співробітництво європейських держав з регулювання глобальних та локальних екологічних проблем та забезпеченні сталого розвитку авіації	8	2	2	4	4	–	–	4
1.5	Екологічний вимір євроінтеграції України.	8	2	2	4	4	–	–	4
1.6	Модульна контрольна робота №1	4	2	–	2	–	–	–	–
Усього за модулем №1		54	14	14	26	30	4	–	26
Модуль №2 «Аналіз сталих підходів та кращих європейських практик для забезпечення талого розвитку авіації»									
2.1	European Green Deal: стратегічні рішення та механізми досягнення кліматичної нейтральності 2050.	8 семестр				9 семестр			
		8	2	2	4	10	–	–	10
2.2	Транспортна складова Угоди про асоціацію.	12	2 2	2	6	16	2	–	14
2.3	Стратегія низьковуглецевого розвитку України до 2050 року. Програма CORSIA.	9	2	2	5	16	–	2	14

2.4	Розроблення та впровадження системи екологічного управління в авіаційній галузі згідно з ISO 14001.	12	2	2 2	6	16	–	2	14
2.5	Концепція сталого розвитку авіації.	9	2	2	5	10	–	–	10
2.6	Нормативи екологічної безпеки цивільної авіації в умовах євроінтеграції.	12	2	2 2	6	10		–	10
2.7	Модульна контрольна робота №2	4	2	–	2	–	–	–	–
2.8	Контрольна (домашня) робота (ЗФН)	–	–	–	–	8	–	–	8
2.9	Підсумкова семестрова контрольна робота (ЗФН)	–	–	–	–	4	–	2	2
Усього за модулем №2		66	16	16	34	90	2	6	82
Усього за навчальною дисципліною		120	30	30	60	120	6	6	108

2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН).

Контрольна (домашня) робота з дисципліни «Європейська інтеграція екологічних стандартів для цивільної авіації в контексті сталого розвитку» виконується у дев'ятому семестрі для студентів заочної форми навчання, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та практичних вмінь, набутих студентом у процесі засвоєння навчального матеріалу дисципліни.

Конкретна мета контрольної роботи полягає у створенні теоретичних завдань організації та управління в природоохоронній діяльності для підприємств авіаційної галузі; плануванні заходів, спрямованих на поліпшення екологічних стандартів для цивільної авіації та на раціональне використання природних ресурсів на різних рівнях екологічного управління підприємствами авіаційної галузі. При цьому завдання різняться між собою варіантами.

Для успішного виконання контрольної роботи студент повинен знати, базові основи та фундаментальні складові механізму європейської інтеграції екологічних стандартів для цивільної авіації; вміти планувати природоохоронні заходи у контексті стратегії європейської інтеграції екологічних стандартів для цивільної авіації, орієнтуватися у світових та вітчизняних стандартах та регламентах з екологічного управління авіапідприємствами.

Навчальні матеріали затверджуються протоколом засідання кафедри, доводяться до відома здобувачів вищої освіти індивідуально і виконуються відповідно до методичних рекомендацій.

2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до підсумкової контрольної роботи розробляються провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми, затверджується на засіданні кафедри та доноситься до відома здобувачів вищої освіти.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання: робота в малих групах, семінар-дискусія, мозкова атака, кейс, презентація.

3.2. Рекомендована література

Базова література:

3.2.1. Буткевич В. Г. Міжнародне право навколишнього середовища // Міжнародне право: Основні галузі: Підруч. / За ред. В. Г. Буткевича. – Київ: Либідь, 2004. – С. 502-538.

3.2.2. Бізек В. Політика та право ЄС з питань, що стосуються довкілля: посібник [Електронний ресурс] / В. Бізек. – Київ, 2013. – 168 с.

- 3.2.3. Андрейцев В. І. Право екологічної безпеки : навчальний та науково-практичний посібник / В. І. Андрейцев. – К.: Знання-Прес, 2002. – 332 с.
- 3.2.4. Задорожній О. В. Міжнародне право навколишнього середовища : підручник / О. В. Задорожній, М. О. Медведєва. – Київ: Промінь, 2010. – С 19–65.
- 3.2.5. Забезпечення екологічної безпеки: підручник / М.В. Сарапіна, В.А. Андронов, С.Р. Артем'єв, О.В. Бригада, О.В. Рибалова. – Х.: НУЦЗУ, 2019. – 246 с.
- 3.2.6. M. Radomska L. Cherniak, O. Samsoniuk Chapter 13. The Improvement of Energy-Saving Performance at Ukrainian Airports/ M. Radomska, // Advances in Sustainable Aviation. – under general editorship of Tahir Hikmet Karako, C. Ozgur Colpan, Yasin Şöhret. – Springer International Publishing AG 2018. – pp. 189-203.
- 3.2.7. Черняк Л.М., Синило К.В., Кажан К.І., Тихенко О.М., Кічата Н.М. Європейська інтеграція екологічних стандартів для цивільної авіації в умовах сталого розвитку. Матеріали Четвертої Всеукраїнської науково-практичної конференції «Євроінтеграція екологічної політики України». Одеса: Одеський державний екологічний університет. 2022, 365 с.
- 3.2.8. Шаповал В.М. Правова основа європейських держав. Конституції Франції, Італії, Польщі. Юрінком Інтер. 2023, 148 с.

Допоміжна література:

- 3.2.9. L. Cherniak, M. Radomska, O. Mikhyeyev, S. Madzhd. The Assessment of Environmental Risks From Airport Fuel Depots. Proceedings (Full paper Book) International Symposium on Sustainable Aviation (ISSA-2019). – 2019. pp. 54-57.
- 3.2.10. M. Radomska, L. Cherniak. Chapter 4. The Analysis of the Sustainability Commitment Formulation and Implementation for the Selected Airlines. – under general editorship of Walker, Th., Bergantino, A.S., Sprung-Much, N., Loiacono, L. (Eds.). Sustainable Aviation Greening the Flight Path 2019. pp. 79-100.
- 3.2.11. Svitlana Madzhd, Larysa Cherniak, Olexandr Mikhyeyev. Ecological assessment of groundwater at the airport zone. 5 th International Scientific and Technical Internet Conference “Innovative development of resource-saving technologies and sustainable use of natural resources”. Book of Abstracts. - Petroşani, Romania: UNIVERSITAS Publishing, 2022. – P. 89-90.
- 3.2.12. English. European and Euro-Atlantic Integration. A textbook for Civil Servants and Local Government Employees / Y. Glukhova, D. Say, Y. Palagnyuk, S. Ponomaryov, S. Soroka, A. Soloviova. – 3rd ed., updated. – Mykolayiv : Petro Mohyla BSSU, 2018. – 336 p. <http://dspace.chmnu.edu.ua/bitstream/123456789/257/1/English.%20European%20and%20Euro-Atlantic%20Integration.pdf>
- 3.2.13. Лісабонський договір – 10 років після набуття чинності. Що змінилося у функціонуванні ЄС? : Науково-практична конференція : тези доп., Миколаїв, 2 грудня 2019 р. / ЧНУ ім. Петра Могили. – Миколаїв, 2019. <http://eugov.chmnu.edu.ua/>

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет

- 3.3.1. <https://www.icao.int>
- 3.3.2. https://european-union.europa.eu/index_en
- 3.3.3. <https://www.sares.org/about>
- 3.3.4. <http://www.europa.eu>

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Мах кількість балів		Вид навчальної роботи	Мах кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	8 семестр	8 семестр		8 семестр	9 семестр
Модуль № 1 «Європейські екологічні ініціативи, стандарти та передовий досвід регулювання глобальних та локальних екологічних проблем цивільної авіації»			Модуль № 2 «Аналіз сталих підходів та кращих європейських практик для забезпечення талого розвитку авіації»		
Види навчальної роботи	бали	бали	Види навчальної роботи	бали	Бали
Виконання та захист практичних робіт, виконання розрахункових задач, відповіді на теоретичні питання (1-5 роб.х4б.; 6-7роб.х5б.)	30 (сумарно)	–	Виконання та захист практичних робіт, виконання розрахункових задач, відповіді на теоретичні питання (1-8 роб.х5 б.)	40 (сумарно)	–
Виконання та захист практичних робіт. Відповіді на практичних заняттях (з урахуванням завдань, отриманих під час настановної сесії)	–	–		–	50 (сумарно)
			Виконання контрольної (домашньої) роботи	–	20
			Підсумкова семестрова контрольна робота	–	30
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	18	–	<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №2 студент має набрати не менше</i>	24	–
Виконання модульної контрольної роботи №1	15	–	Виконання модульної контрольної роботи №2	15	–
Усього за модулем №1	45	–	Усього за модулем №2	55	–
Усього за модулями №1, №2				100	100
Усього за дисципліною				100	

Залікова рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) за результатами виконання всіх видів навчальної роботи протягом семестру.

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (Додаток 3).

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка, перераховується в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS (Додаток 4).

4.5. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.6. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки
1	0302	06.03.23	Фігерідо Мекенка	<i>(Signature)</i>	-

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджен				

Додаток 3

Відповідність оцінок у балах оцінкам за національною шкалою

(рекомендовані значення)

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
3	4	5	6	7	8	9	10	11	13	14	15	
3	4	5	6	7	8	9	9-10	10-11	12-13	13-14	14-15	Відмінно
2,5	3	4	5	6	6-7	7-8	8	9	10-11	11-12	12-13	Добре
2	2,5	3	4	4-5	5	6	6-7	7-8	8-9	9-10	9-11	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	
15-16	16-17	17-18	17-19	18-20	19-21	20-22	21-23	22-24	23-25	24-26	25-27	Відмінно
12-14	13-15	14-16	15-16	15-17	16-18	17-19	18-20	18-21	19-22	20-23	20-24	Добре
10-11	10-12	11-13	12-14	12-14	13-15	13-16	14-17	15-17	15-18	16-19	16-19	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	
26-28	26-29	27-30	28-31	29-32	30-33	31-34	32-35	33-36	34-37	34-38	35-39	Відмінно
21-25	22-25	23-26	23-27	24-28	25-29	26-30	27-31	27-32	28-33	29-33	29-34	Добре
17-20	18-21	18-22	19-22	19-23	20-24	20-25	21-26	22-26	22-27	23-28	24-28	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	
36-40	37-41	38-42	39-43	40-44	41-45	42-46	43-47	43-48	44-49	45-50	46-51	Відмінно
30-35	31-36	32-37	32-38	33-39	34-40	35-41	35-42	36-42	37-43	38-44	38-45	Добре
24-29	25-30	25-31	26-31	27-32	27-33	28-34	28-34	29-35	30-36	30-37	31-37	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	
47-52	48-53	49-54	50-55	51-56	51-57	52-58	53-59	54-60	55-61	56-62	57-63	Відмінно
39-46	40-47	41-48	41-49	42-50	43-50	44-51	44-52	45-53	46-54	47-55	47-56	Добре
31-38	32-39	32-40	33-40	34-41	34-42	35-43	36-43	36-44	37-45	37-46	38-46	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	
58-64	59-65	60-66	60-67	61-68	62-69	63-70	64-71	65-72	66-73	67-74	68-75	Відмінно
48-57	49-58	50-59	50-59	51-60	52-61	53-62	53-63	54-64	55-65	56-66	56-67	Добре
38-47	39-48	40-49	40-49	41-50	41-51	42-52	43-52	43-53	44-54	44-55	45-55	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	
68-76	69-77	70-78	71-79	72-80	73-81	74-82	75-83	76-84	77-85	77-86	78-87	Відмінно
57-67	58-68	59-69	59-70	60-71	61-72	62-73	62-74	63-75	64-76	65-76	65-77	Добре
46-56	46-57	47-58	47-58	48-59	49-60	49-61	50-61	50-62	51-63	52-64	52-64	Задовільно

Додаток 4

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах
оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)